

ΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΙΝΑΚΕΣ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ

ΟΙ ΨΑΡΑΔΕΣ - ΑΛΙΕΙΣ

Όλοι οι νησιώτες, επτανήσιοι και αιγαιοπελαγίτες, μεγάλωσαν μέσα στα κύματα. Κι όταν δεν ήταν στη θάλασσα την κοιτούσαν από μακριά ή την ονειρεύονταν. Κι όταν δεν την έβλεπαν τους έλειπε η μισή τους καρδιά. Αφού την αγαπούσαν τόσο πολύ κι εκείνη τους φρόντιζε και τους πρόσεχε από καρδιάς. Έτσι τους βοήθησε στη φτώχεια τους και τους έδινε φαγητό για να ζήσουν τόσο οι ίδιοι όσο και η οικογένειές τους. Ακόμα και σήμερα η Ελλάδα είναι η πρώτη ναυτική δύναμη στον κόσμο.

Στον πίνακα του Θεόφιλου παρατηρούμε το «γρύππο» ή «πεζότρατα», έναν τρόπο ψαρέματος. Οι ψαράδες ρίχνουν στη θάλασσα τα δίχτυα, ενώ οι ίδιοι είναι στη βάρκα. Συνδέουν τις άκρες των δικτύων με δυο σκοινιά με την ακτή. Αρχίζουν να τραβάνε το δίχτυ με τα ψάρια προς τα έξω και ύστερα μαζεύουν τα ψάρια. Ο τρόπος αυτός ψαρέματος είναι πολύ αποδοτικός αλλά χρειάζεται πολλά εργατικά χέρια, πολλούς ανθρώπους, όπως παρατηρούμε και στον πίνακα. Όταν οι άνθρωποι κουράζονταν και δεν άντεχαν άλλο χρησιμοποιούσαν ζώα για να τους αντικαταστήσουν.

Οι μαθητές παρατηρούν προσεκτικά τον πίνακα του Θεόφιλου και ακούνε τους «Αντικατοπτρισμούς» του Μάνου Χατζιδάκη. Πηγή: «[http:// cretaadulteduc. gr/ blog/?cat=6](http://cretaadulteduc.gr/blog/?cat=6))». Τους ζητάμε να ταξιδέψουν στο χρόνο. Συνεννοούνται ανά ομάδες για τους ρόλους που θα παίξουν στη δραματοποίηση που θα ακολουθήσει. Με το πρώτο χτύπημα των χεριών μας κινούνται ελεύθερα στο χώρο και με το δεύτερο χτύπημα σταματάνε να κινούνται παίρνοντας τη θέση των ψaráδων του πίνακα. Τους φωτογραφίζουμε και συγκρίνουμε μαζί τους τις ομοιότητες και τις διαφορές με τους ψaráδες του πίνακα.

Όπως μας διηγείται ο πίνακας του Θεόφιλου οι άνθρωποι έκαναν δουλειές όλοι μαζί. Βοηθούσαν ο ένας τον άλλον. Σκέψου μια δουλειά που στις μέρες μας την κάνουμε όλοι μαζί. Ποια δουλειά θα ήθελες να κάνεις με άλλους ανθρώπους μαζί;

Τραγούδια για το ψάρεμα

ΟΙ ΚΟΥΡΕΙΣ

Ο τίτλος του πίνακα είναι: «Υπαίθριοι κουρείς σε μια οδό ιθαγενούς συνοικίας του Καΐρου».

Στην αρχαία Ελλάδα στους χώρους των κουρείων συναντιόνταν ο απλός λαός με τους ποιητές, φιλοσόφους και πολιτικούς που περίμεναν να φροντίσουν την κόμη τους. Στην αγορά της αρχαίας Αθήνας υπήρχαν πλήθος κουρείων και άλλων μαγαζιών. Οι κουρείς προσέφεραν τις υπηρεσίες τους στην ύπαιθρο και ήταν πλανόδιοι. Στα κουρεία ο κόσμος είχε την ευκαιρία να ανταλλάξει απόψεις για κοινωνικά και πολιτικά θέματα. Πολλές φορές οι κουρείς ήταν και μουσικοί και έπαιζαν διάφορα μουσικά όργανα ή προσέφεραν υπηρεσίες ως αυτοδίδακτοι «οδοντίατροι».

Σύνδεση με την τοπική ιστορία:

Στους χώρους των κουρείων γινόταν και η παραγωγή του μαντολάτου, γιατί και διαθέσιμος χώρος υπήρχε για την τοποθέτηση της μηχανής παραγωγής, αλλά και χρόνος αρκετός για να ασχοληθεί

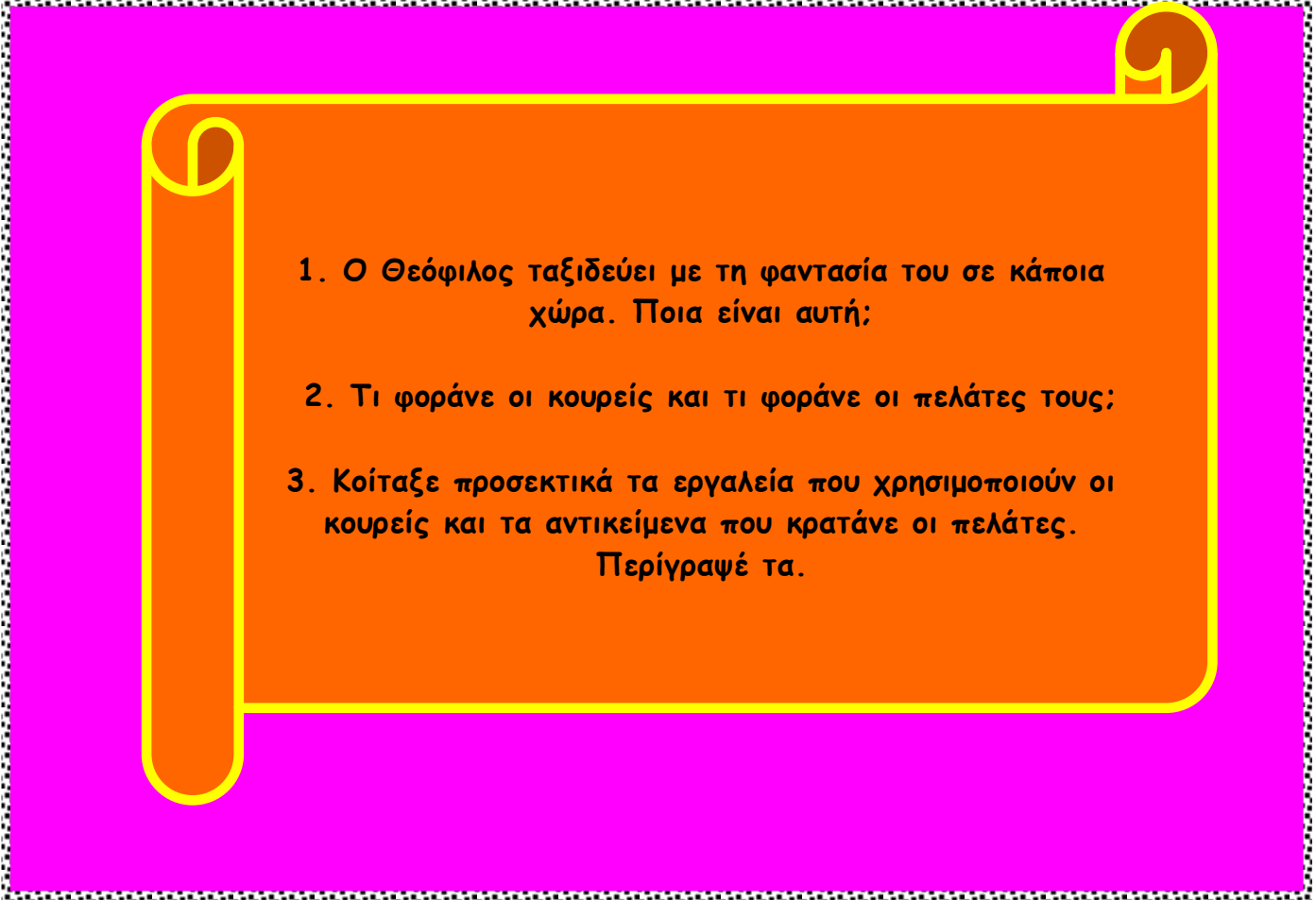

κάποιος κουρέας με αυτό. Τα μαγειρικά σκεύη και τα εργαλεία που χρειάζονταν για την παραγωγή μαντολάτου ήταν: μια σπάτουλα, ένα δοχείο, ένας κόφτης και μια οστιέρα (Λαογραφικό μουσείο Ορφέα – Λευκάδα).

1° ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. Παρατηρούμε ότι υπάρχει μέσα στο χώρο του κουρείου. Καταγράφουμε

1^α. Παρατηρούμε και καταγράφουμε τρία τουλάχιστον μαγειρικά σκεύη που χρησιμοποιούνταν για την παραγωγή του μαντολάτου

-
1. Ο Θεόφιλος ταξιδεύει με τη φαντασία του σε κάποια χώρα. Ποια είναι αυτή;
 2. Τι φοράνε οι κουρείς και τι φοράνε οι πελάτες τους;
 3. Κοίταξε προσεκτικά τα εργαλεία που χρησιμοποιούν οι κουρείς και τα αντικείμενα που κρατάνε οι πελάτες. Περιγράψέ τα.

Πρόταση:

Επίσκεψη σε σύγχρονο κουρείο για συγκριτική διερεύνηση (ρούχα κουρέων και πελατών, εργαλεία, υπαίθριος και στεγασμένος χώρος).

Στην ενότητα «Άρτος» υπάρχει αναπαράσταση ενός μύλου με παλινδρομική κίνηση και ενός με περιστροφική. Είναι φανερά τα μέλη από τα οποία αποτελούνται και η λειτουργία τους.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Τα παιδιά χωρίζονται σε δυο ομάδες και αναπαριστούν την περιστροφική και την παλινδρομική κίνηση του μύλου.

Καταγράφουν τα μέρη από τα οποία αποτελείται ο μύλος.

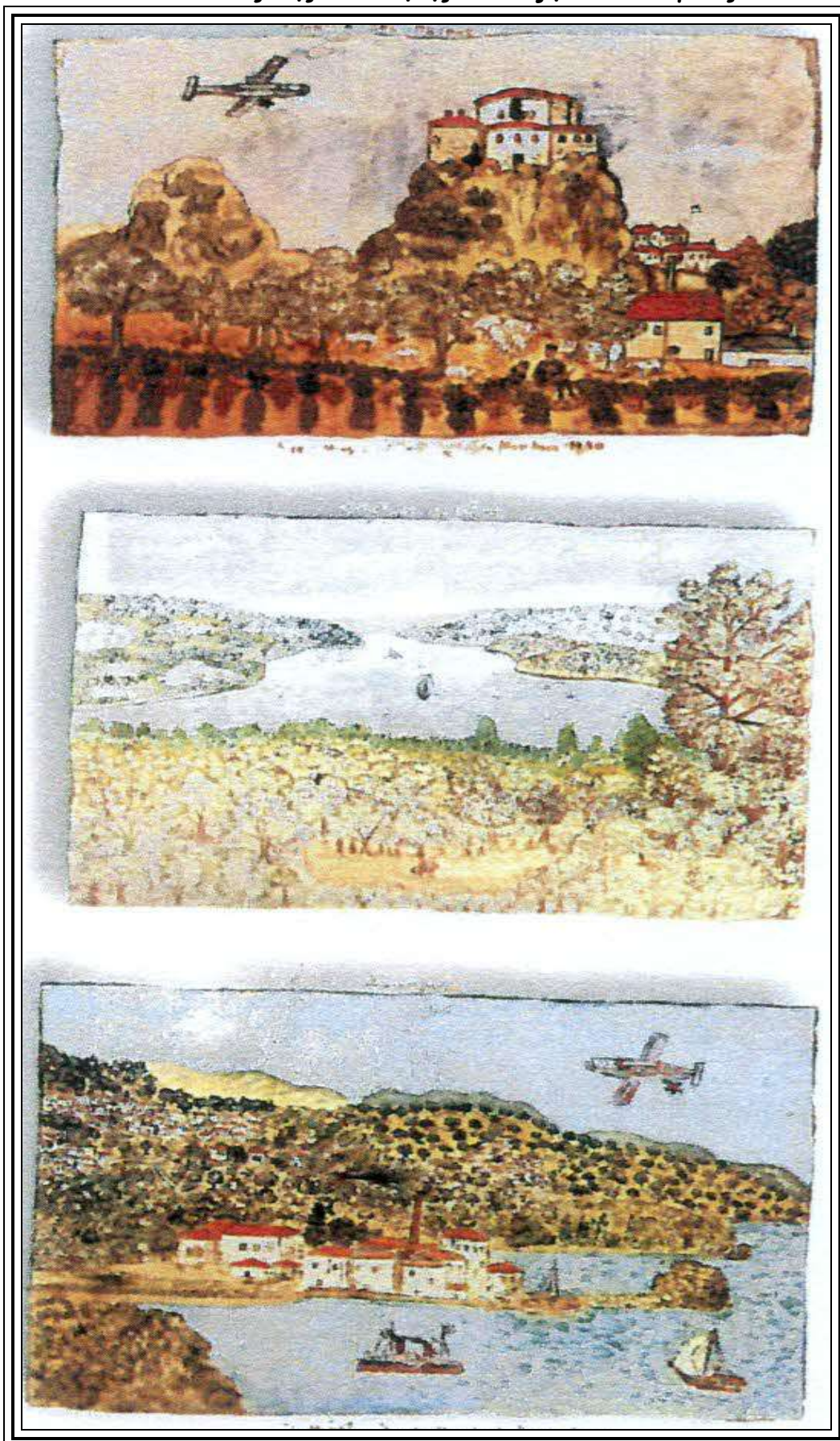
Είναι χάραμα και οι χωρικοί της παλιάς Λευκάδας ανεβαίνουν στο μύλο για να αλέσουν το σιτάρι. Μόνη τους συντροφιά το γαϊδουράκι τους. Κοιτάζουν μακριά στον ορίζοντα. Κοιτάζουν τη θάλασσα. Τι βλέπουν και τι σκέφτονται. Σκέψου και σημείωσε.

ΓΕΩΡΓΟΙ ΚΑΙ «ΜΑΖΕΜΑ ΤΩΝ ΕΛΑΙΩΝ» - «ΛΙΟΜΑΖΩΜΑ»

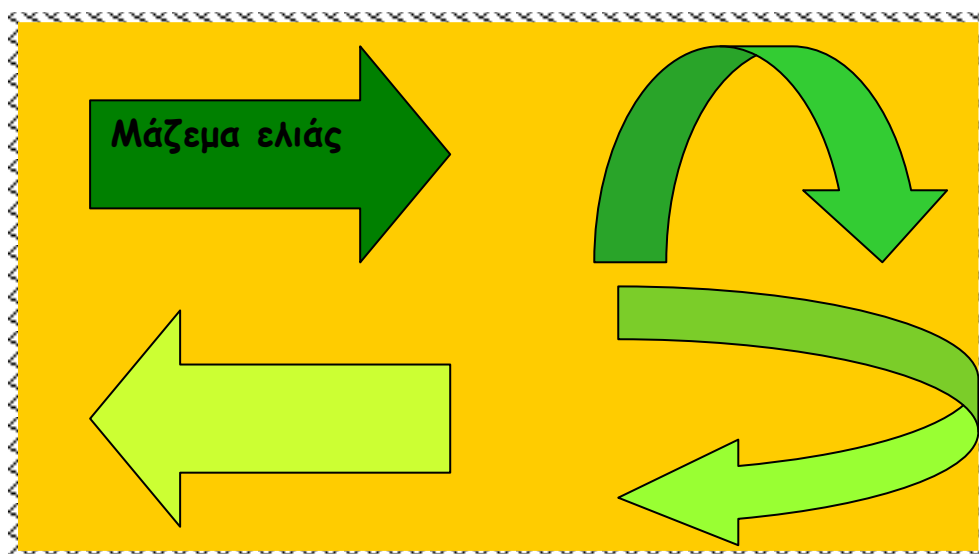

Στην παλιά Λευκάδα η εικόνα του λιομαζώματος ήταν συνηθισμένη και οι αγρότες γέμιζαν τον κάμπο εξασφαλίζοντας το λάδι της χρονιάς. Στη Λευκάδα υπήρχαν 1.300.000 ελαιόδεντρα. Το ίδιο γινόταν και στα μέρη που ζούσε ο Θεόφιλος, στη Λέσβο και στο Βόλο. Οι εργάτες και οι εργάτριες που μαζεύουν τις ελιές φοράνε αγγιασιώτικες, τοπικές, φορεσιές. Ανάμεσα στους εργάτες με τις αγγιασιώτικες φορεσιές υπάρχουν και ένα κοριτσάκι και μια γυναίκα που είναι ντυμένες με «ευρωπαϊκή ενδυμασία» ή «αστική». Υποθέτουμε ότι πρόκειται για άτομα που κατέχουν τη γη, για τους ιδιοκτήτες γιατί και οι εργασίες τους δεν είναι βαριές. Απλά γεμίζουν τα καλάθια με ελιές και τα κουβαλάνε. Τα πρόσωπά τους δεν είναι βουλιαγμένα από κούραση και φαίνονται ξεκούραστες. Οι τρεις γυναίκες στο κέντρο του πίνακα είναι σκυμμένες ενώ ο άνδρας «τινάζει», «ραβδίζει» και η διπλανή του γυναίκα γεμίζει μεγάλα σακιά και όχι καλάθια. Ο κόπος για να τα μεταφέρεις είναι πολύ μεγαλύτερος από τη μεταφορά ενός καλάθιού. Στις δυο άκρες του πίνακα υπάρχουν δυο γυναικείες φιγούρες: η ιδιοκτήτρια και η εργάτρια. Στις δυο άκρες, όπως και στις κοινωνίες.

Οι ελαιώνες της Μυτιλήνης που έζησε ο Θεόφιλος

Φτιάξτε το κύκλο του λαδιού

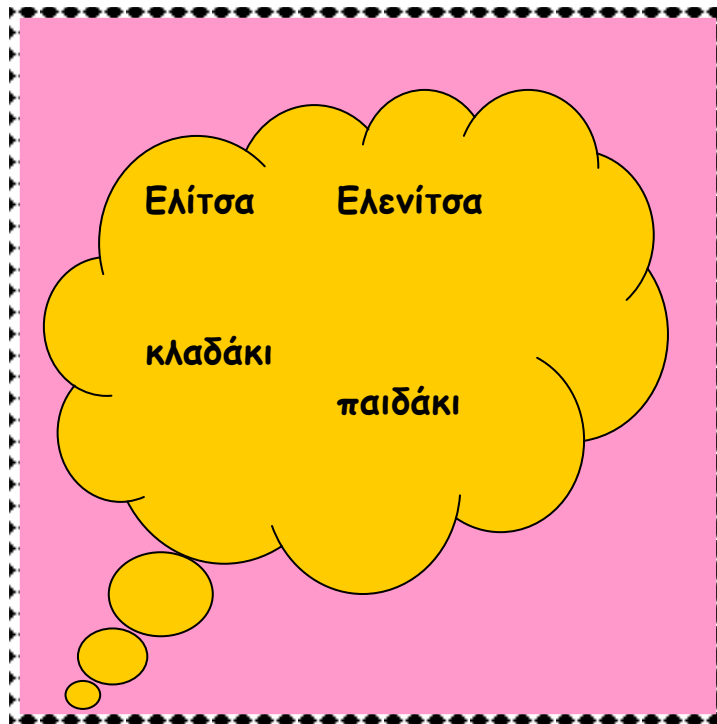
Κατέγραψε από το πίνακα του Θεόφιλου τις εργασίες που απαιτούνται για να μαζευτούν οι ελιές και να παραχθεί αργότερα το λάδι.

Πότε μαζεύονται οι ελιές;

Η ελιά ήταν πάντα βασικό αγαθό για την ελληνική γη. Αυτό φανερώνεται και από το μύθο της Αθήνας και της Αθηνάς.

Πες μας το μύθο και γράψε τον.

Με τις λέξεις από το συννεφάκι γράψε ένα ποίημα για τις ελιές.
Προσπάθησε να έχει ομοιοκαταληξία.

Στην ενότητα «Ελιά - Λάδι» επισημαίνεται ότι υπήρχαν 1.300.000 ελαιόδεντρα και παρουσιάζεται η σύνθλιψη καρπού, η συμπίεση πολτού και ο διαχωρισμός του λαδιού από ξένες ουσίες, έτσι όπως γινόταν με την προσθήκη ποσότητας νερού. Αναπαριστούνται τα αρχαία ελαιοτριβεία και οι τεχνικές της συμπίεσης του καρπού της ελιά με κοχλία ή βάρη.

Φύλλο εργασίας

Μελέτησε με την ομάδα σου τη θεματική της ελιάς και του λαδιού. Ένα παιδί παίζει το ρόλο του ιδιοκτήτη του ελαιοτριβείου και ένα άλλο του αγοραστή.

Είσαι ιδιοκτήτης ελαιοτριβείου αλλά μια ξαφνική ασθένεια της γυναίκας σου σε αναγκάζει να πουλήσεις την επιχείρησή σου. Ο αγοραστής έχει έρθει να την αγοράσει και εσύ πρέπει να του δείξεις τις εγκαταστάσεις. Ξενάγησέ τον.

Άλλαξε το προϊόν που μαζεύουν οι εργάτες και φαντάσου ότι κάνουν κάποια άλλη δουλειά. Ποια θα μπορούσαν να κάνουν που να αφορά σε προϊόντα της Λευκάδας; Ποια τοπικά προϊόντα γνωρίζεις; Ξέρεις κάποιο από αυτά πώς φτιάχνεται;

Δραματοποίηση - Ένας μαθητής παριστάνει τον κορμό του ελαιόδεντρου και κάποιοι άλλοι τα κλαδιά του. Διηγούνται την ιστορία τους και τις σχέσεις τους με τους ανθρώπους. Χαίρονται, παραπονιούνται, ελπίζουν, απογοητεύονται...

ΤΟ ΚΑΦΕΝΕΙΟ ΚΑΙ Ο ΚΑΦΕΤΖΗΣ

Το καφενείο που απεικονίζεται δεν είναι άλλο από το καφενείο «Κάραβος» στην Πορταριά του Πηλίου. Μεγάλα πλατάνια στο κέντρο της αυλής που εξασφαλίζει δροσιά τις ζεστές μέρες του καλοκαιριού. Στις ταμπέλες πάνω από την πόρτα του καφενείου αναφέρεται το όνομα του και η χρονολογία που ξεκίνησε να λειτουργεί. Καλοντυμένοι κύριοι πίνουν το καφέ τους σε ένα τραπεζάκι φορώντας τα καπέλα τους και συζητώντας. Τα καφενεία είναι άλλωστε τόποι συνάντησης και πολιτικών - κοινωνικών συζητήσεων. Στην απέναντι μεριά υπάρχει θέατρο σκιών για τη διασκέδαση του κόσμου. Έτσι στον ίδιο τόπο ικανοποιούνται όλα «τα γούστα». Γίνονται συχνά και «βεγγέρες».

Ο Θεόφιλος ζωγράφισε και ένα τούρκικο καφενείο στο Αϊδίνι, το «Μέγα Τούρκικο εξοχικόν καφενείον του Αϊδινίου».

Στη γιορτή του Μπαϊραμιού γίνεται γλέντι και κάποιοι χορεύουν, ενώ κάποιοι άλλοι παρακολουθούν. Μερικοί καπνίζουν ναργιλέ. Φαίνονται όλα τα είδη που προσφέρει το κατάστημα στους θαμώνες του, όπως το συνηθίζει ο Θεόφιλος στους πίνακές του.

Να συγκρίνεις τα δυο καφενεία και να μιλήσεις για τις ομοιότητες και τις διαφορές τους.

Γιατί ο Θεόφιλος επέλεξε να ζωγραφίσει ένα ελληνικό και ένα τούρκικο καφενείο;

Είσαι καφετζής και ο πελάτης σου παραγγέλνει ένα μέτριο ελληνικό καφεδάκι.

Τι αναλογίες νερού, καφέ και ζάχαρης βάζεις;

ΙΧΘΥΟΠΩΛΕΙΟ - ΙΧΘΥΟΠΩΛΗΣ

Οι δυο αυτοί ιχθυοπώλες προσπαθούν να πουλήσουν τη ψαριά για να εξοικονομήσουν χρήματα, ασκώντας το επάγγελμά τους. Ακολουθούν μια παράδοση αιώνων, αφού από τα αρχαία χρόνια τα ψάρια πουλιόνταν στις υπαίθριες ψαραγορές της αρχαίας Αθήνας. Το ψάρι αποτελούσε βασική τροφή στο καθημερινό διαιτολόγιο των Ελλήνων και η τιμή του έπρεπε να κρατιέται σε χαμηλά επίπεδα για να είναι προσιτό από όλο τον κόσμο, φτωχούς και πλούσιους. Στη βυζαντινή εποχή την τιμή καθόριζε ο έπαρχος της πόλης. Ακόμα και σήμερα τα ψάρια πουλιούνται με διάφορους τρόπους: στα ιχθυοπωλεία ή ψαράδικα, στις τράτες στα λιμάνια και ακόμα και από πλανόδιους ψαράδες που τριγυρνάνε στις γειτονιές με τα αμάξια τους. Η ελληνική επαρχία και η ελληνική οικονομία βασίστηκαν στην αλιεία για πολλά χρόνια και βασίζονται σε αυτήν ακόμα και σήμερα.

Ποιο ζωάκι σεργιανάει ανάμεσα από τους ιχθυοπώλες;

This image shows a full page of blank handwriting practice paper. It features 20 evenly spaced, horizontal red lines that run across the entire width of the page. The lines are thin and consistent in color, providing a guide for letter height and placement. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Ο ΜΟΥΣΙΚΟΣ - «ΛΗΜΝΙΟΣ ΚΕΧΑΓΙΑΣ»

Ξεκινώντας από τα «παραμύθια των παραμυθιών», στα έπη του Ομήρου οι ραψωδοί έπαιζαν μουσική και τραγουδούσαν τα βήματα των Ελλήνων στον Τρωικό πόλεμο και στην επιστροφή του Οδυσσέα στην Ιθάκη. Ήταν οι πρώτοι επαγγελματίες μουσικοί. Αργότερα στην αρχαία Ελλάδα η μουσική ήταν βασικό μάθημα στην εκπαίδευση των παιδιών μαζί με τη γραφή και την αρίθμηση. Όταν ήρθαν τα χρόνια του Βυζαντίου η μουσική, η Βυζαντινή μουσική, συνδέθηκε με το θρησκευτικό συναίσθημα των ανθρώπων. Αλλά και στα πανηγύρια και στις γιορτές των ανθρώπων η μουσική ήταν πάντα παρούσα και συνόδευε τις χαρές τους. Ο Θεόφιλος που ζούσε και αγαπούσε τους απλούς ανθρώπους του λαού ζωγράφισε πολλούς μουσικούς με πλήθος μουσικά όργανα (πίπιζα, φλογέρα, λύρα, βιολί, κ.λ.π.)

Πες μας ένα τραγούδι, αφιερωμένο στο Θεόφιλο. Αν δεν ξέρεις γράψε στίχους με τους συμμαθητές σου και φτιάξε ένα ποίημα.

Οι μαθητές δραματοποιούν τους επαγγελματίες μουσικούς να παίζουν όποιο μουσικό όργανο επιθυμεί ο καθένας. Η υπόλοιπη ομάδα μαντεύει για ποιο μουσικό όργανο πρόκειται.

Ακούμε ένα τραγούδι των Χάρη και Πάνου Κατσιμίχα για τον
Θεόφιλο Χατζημιχαήλ.

Είναι ποίημα του Ανδρέα Εμπειρικού από την συλλογή «Ενδοχώρα».

Στίχοι: Ανδρέας Εμπειρικός

Μουσική: Χάρης & Πάνος Κατσιμίχας

Πρώτη εκτέλεση: Χάρης & Πάνος Κατσιμίχας

Θα πούμε το τραγούδι του που ξεκινά απ' τον ήλιο
με την απόκρημνη λαλιά του τηλεβόα
Ολκάδος που συνάντησε το νεαρό τιτάνα
με ρίγανη στα χείλη του κι ολόκληρη τη χώρα
Μες στο στήθος του...
στο στήθος του...

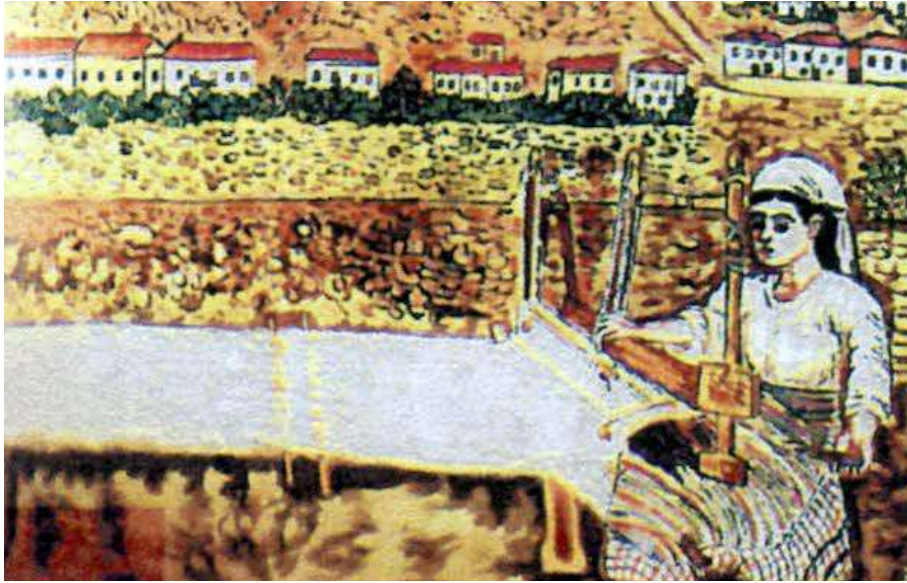
Το ρήμα κρουσταλλώθηκε και φέγγει
κι ακόμα τρέχουν τα κορίτσια
Μες στα πλατιά φουστάνια τους
στις δροσερές μαρμαρυγές της άσπιλης ημέρας
Μέσα στο ρίγος που γελά καθώς ξανθή γοργόνα
σ' ένα καράβι ορθόπλωρο που πλέχει
στον ουρανό της θάλασσας με τα μεγάλα μάτια

Φωνές θερμές, γλυκές παιδίσκες των ερώτων
πάνω στη γη κι επί των χόρτων ή στα φύλλα
βιβλίου γιομάτου δένδρα πράσινα σαν παραθύρια
που βλέπουν προς την 'νοιξη
προς την Άνοιξη...
προς την Άνοιξη...

Χωρίς απροσδιόριστη φενάκη μα με πλήθος
πολύχρωμων παλμών μεταξωτής αιώρας
Σε κάστρο δόξας μυρμηκιάς με πλούσια ζώνη
σφιγμένα δυνατά στη μέση της ημέρας

Πλατιά στα στέρνα μας
και τα πουλιά μας τρέχουν στον αέρα.

Η ΥΦΑΝΤΡΑ

Η υφαντουργία άνθισε στις αγροτικές περιοχές πριν αναπτυχθεί η βιομηχανία. Οι γυναίκες ύφαιναν στα σπίτια τους σεντόνια, κουβέρτες, στρωσίδια ακόμα και ρούχα, από το μαλλί που έπαιρναν από τα πρόβατά τους. Από τα ομηρικά έπη καταγράφεται η αφήγηση του Ομήρου για τον αργαλειό της Πηνελόπης και το ύφασμα που ύφαινε περιμένοντας τον Οδυσσέα και θέλοντας να ξεγελάσει τους μνηστήρες. Ύφαιναν και οι άνδρες όπως και οι γυναίκες. Ύφαιναν τόσο με μαλλί όσο και με μετάξι. Ο Θεόφιλος έχει ζωγραφίσει τον οριζόντιο αργαλειό ενώ υπάρχει και ο κάθετος. Μετά τη μικρασιατική καταστροφή του 1922 οι πρόσφυγες που έρχονται από τη Μικρά Ασία στην Ελλάδα δημιουργούν μεγάλα κέντρα υφαντουργίας στο Βόλο αλλά και στη Νέα Ιωνία της Αττικής. Στον πίνακα του Θεόφилου η υφάντρα υφαίνει με την «κρεβατή» πανιά, φορώντας την τοπική φορεσιά.

1. Ξέρει κάποιος να μας διηγηθεί το μύθο της Πηνελόπης;
2. Μήπως το μύθο της Αράχνης;
3. Έχετε παρατηρήσει τα μοτίβα (ίδια σχήματα, διακοσμητικά) που επαναλαμβάνονται στα υφαντά; Τι είναι συνήθως; (γεωμετρικά σχήματα, ζώα, φυτά, άνθρωποι, κ.λ.π.)
4. Ξέρετε το τραγούδι που τραγουδούσαν οι υφάντρες στον αργαλειό;

Ζωγράφισε ένα μοτίβο που θα ήθελες να υψάνεις σε ένα αργαλειό.

Στην ενότητα της «υφαντικής» καταγράφουμε τον αργαλειό, τις γυναίκες που ύφαιναν το μαλλί από τα ζώα που έγδερναν οι άντρες. Εκτίθενται βελόνες ραψίματος, ψαλίδι και σφονδύλια με μαλλί.

Φύλλο εργασίας

Είσαι μια μητέρα που έχει δυο παιδιά. Τι θα επέλεγες να υφάνεις για τα παιδιά σου;

Κατέγραψε τρία τουλάχιστον μέρη του αργαλειού και τη χρήση τους

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Ο ΠΕΤΑΛΩΤΗΣ

Το άλογο βρισκόταν πάντα κοντά στον άνθρωπο και τον εξυπηρετούσε στις ανάγκες μεταφορών που είχε. Μεταφορές ανθρώπων, μεταφορές εμπορευμάτων, μετακινήσεις από πόλη σε πόλη, γεωργικές εργασίες (όργωμα, κ.λ.π.).

Το άλογο από τη μυθολογία ακόμα εξαιτίας των υπηρεσιών που προσέφερε στην ανθρωπότητα πήρε «θεϊκές διαστάσεις» μέσα από το μύθο των Κενταύρων (μυθικά πλάσματα, μισοί άνθρωποι και μισοί άλογα).

Στο πέλμα των ποδιών του υπάρχει μια οπλή καμωμένη από κεράτινη ύλη, αρκετά σκληρή. Την οπλή αυτή οι άνθρωποι την ενίσχυσαν με πέταλο από μεταλλικό υλικό. Το πέταλο το κάρφωσαν στην οπλή με καρφιά, γιατί στο σημείο αυτό το άλογο δεν αισθανόταν κανένα πόνο, μια και δεν υπήρχαν νευρικές απολήξεις. Έτσι δεν καταστρεφόταν η οπλή και το άλογο μπορούσε να κάνει ανετότερα πολλές διαδρομές. Όταν το μέταλλο καταστρεφόταν το αντικαθιστούσαν με άλλο.

Αυτήν την εργασία την έκανε ο πεταλωτής που μπορεί να είχε μαγαζί, το πεταλωτήριο, ή να ήταν πλανόδιος και να πήγαινε στα χωράφια και να εργαζόταν.

Να αναφέρεις και άλλα επαγγέλματα που σχετίζονται με τα άλογα, τα γαϊδουράκια και τα μουλάρια.

Παρατήρησε τα καπέλα των πελατών. Τι καταλαβαίνεις;

Ήξερες ότι έχουμε «πόνυ» και στην Ελλάδα; Σε ποιο μέρος;

Από την έκφραση των ανθρώπων του πίνακα ποιο θα υπέθετες ότι είναι το συναίσθημά τους;

Δραματοποίηση: Ο γεωργός και το αλογάκι του γυρνάνε νύχτα στο σπίτι από τα χωράφια. Ο γεωργός και το άλογο είναι κατάκοποι. Συζητάνε δίνοντας κουράγιο ο ένας στον άλλον για να μπορέσουν να φτάσουν στο σπίτι. Τι να λένε άραγε;

Μια ιστορία από τη Λευκάδα: Μια φορά και ένα καιρό ζούσε στη Λευκάδα σε ένα ορεινό χωριό ένας καλός και μορφωμένος άνθρωπος, ο Μιχάλης. Ήταν σπουδασμένος. Φιλόλογος. Μάζευε τα παιδιά του χωριού και τα μάθαινε γράμματα. Κάποτε κατέβαινε στην πόλη της Λευκάδας καβάλα στο γαϊδούρι του. Όταν γυρνούσε πίσω στο χωριό του δεν ανέβαινε ποτέ στο γαϊδούρι για να μην το κουράσει και γυρνούσε πεζός, όσο κουρασμένος και να ήταν. Όλοι έλεγαν τότε: «Μακάρι να ήμουνα ο γάιδαρος του Μιχάλη». Γιατί πιστεύεις ότι οι άνθρωποι το έλεγαν αυτό;

Ο ΚΟΥΛΟΥΡΤΖΗΣ

Ακόμα και σήμερα το κουλουράκι με την τρύπα στη μέση, το σουσαμένιο, το κουλούρι Θεσσαλονίκης, πουλιέται στους φούρνους αλλά και στους δρόμους, από πλανόδιους κουλουρτζήδες. Στα σχολεία τα παλαιότερα χρόνια τα πουλούσαν στα κυλικεία και με μια φλοίδα τυράκι. Ο πλανόδιος κουλουρτζής πουλάει σε δυο κυρίες τα κουλούρια, που τα έχει τακτοποιημένα με τη σειρά πάνω σε ένα πρόχειρο τραπεζάκι.

Ήταν ένα υγιεινό και γρήγορο κολατσιό δρόμου, πολύ διαφορετικό από τα σημερινά που είναι γεμάτα λίπη και βλαβερές ουσίες.

1. Πώς έχει στηρίξει ο κουλουρτζής τα πόδια του τραπεζιού που έχει πάνω την πραμάτειά του;
2. Έξω από ποιο κτήριο έστησε την «επιχείρησή» του; Πώς το κατάλαβες; Γιατί πιστεύεις ότι επέλεξε αυτό το μέρος;
3. Γνωρίζεις άλλα επαγγέλματα που να πουλάνε την πραμάτεια τους στο δρόμο;
4. Ένας κουλουρτζής και ένας καστανάς πουλάνε το εμπόρευσμά τους σε μια γωνιά του δρόμου μια χειμωνιάτικη νύχτα. Γράψε μια μικρή ιστορία για αυτούς τους δυο σκληρά εργαζόμενους ανθρώπους.

Δραματοποίηση: Οι μαθητές δραματοποιούν ή αφηγούνται με μικρές αυτοσχέδιες ιστορίες και χωρίς να αναφέρουν το ακριβές όνομα άλλα παραδοσιακά επαγγέλματα (πεταλωτής, σαμαρτζής, γανωματής, αλλαντοποιός) και η υπόλοιπη ομάδα προσπαθεί να μαντέψει σε ποιο επάγγελμα αναφέρονται.

1. Επαγγέλματα και εργαλεία ξεχασμένα ή άγνωστα στους νεότερους, όπως:

- Αλμπάνηδες ή πεταλωτές. Το επάγγελμα αυτό ήταν σε άνθιση εξαιτίας των πολλών αλόγων και ημιόνων που υπήρχαν στο νησί. Οι πεταλωτές πολλές φορές ασκούσανε και το επάγγελμα του σιδερά αλλά και του πρακτικού κτηνίατρου.
- Κουρείς. Συνήθως στεγάζονταν στα καφενεία του χωριού.
- Καλαντζής ή γανωματής ή γανωτζής. Αναλάμβανε τις επιστρώσεις με κασσίτερο σε οικιακά σκεύη επειδή τόσο ο ορείχαλκος, όσο και ο χαλκός ήταν δηλητηριώδη υλικά.
- Κοσκινάδες. Κατασκεύαζαν τα αντίστοιχα σκεύη για κοσκίνισμα σιταριού ή αλευριού
- Σιτάδες.
- Τσιγκριάδες. Έκαναν το τσίγκρισμα του μαλλιού και του λιναριού
- Τσαγκάρηδες.
- Γεωργοί. Καλλιεργούσαν ελιά, αμπέλι και άλλα γεωργικά προϊόντα. Εκτίθενται σχετικά εργαλεία όπως τσαπί, κασμάς, ψαλίδα. Συχνά κατασκεύαζαν και τις λιθιές για να συγκρατείται το χώμα στις κατηφόρες και να μην παρασύρεται από τις βροχές.
- Λούστρος.

- Κουλουράς.
- Λιθοξόος ή πετροκόπος. Όταν κάποιος επιθυμούσε να χτίσει ένα σπίτι έβρισκε μόνος του τις ειδικότητες που απαιτούνται για την κατασκευή. Οι ειδικότητες του μπουλουκιού ήταν:

ντημαρτζήδες, πελεκάνοι, χτίστες, λασπιτζήδες, μαρμαρογλύπτες, ξυλογλύπτες, ζωγράφοι καθώς και μικρά παιδάκια για θελήματα, τα λεγόμενα τσιράκια.

- Βαγενάς ή βαρελάς. Κατασκεύαζε τα ξύλινα βαρέλια για αποθήκευση κρασιού και λαδιού. Ήταν δρύινα για το κρασί, κατασκευασμένα από οξιά για το τυρί, από έλατο ή πεύκο για το νερό. Δούλες ονομαζόταν οι σανίδες που κάλυπταν το κυλινδρικό μέρος του βαρελιού, ενώ φούντι ονομαζόταν οι σανίδες του πάτου του βαρελιού. Τέλος κατασκευάζονταν τα στεφάνια των βαρελιών.
- Ξυλοκόπος.
- Μαραγκός.

Εργαλεία που υπάρχουν στο μουσείο: σήτες, σφυριά, πένσες, εργαλεία συρματοτεχνικής, κόσκινα, εργαλεία και μηχανές ελαιοπαραγωγής, λανάρια, εκκλησιαστικά όπλα, λυχνάρια. Ακόμα παρατηρούμε: λάμπες πετρελαίου και παλιά ραδιόφωνα.

Διάλεξε ένα επάγγελμα και δραματοποίησέ το μπροστά στους συμμαθητές σου. Σκέψου τι κινήσεις θα κάνει ο εργαζόμενος στον επαγγελματικό του χώρο για να ασκήσει το επάγγελμά του. Ας μαντέψουν για ποιο επάγγελμα πρόκειται. Προτεινόμενα επαγγέλματα: κουρέας, γεωργός, λούστρος.

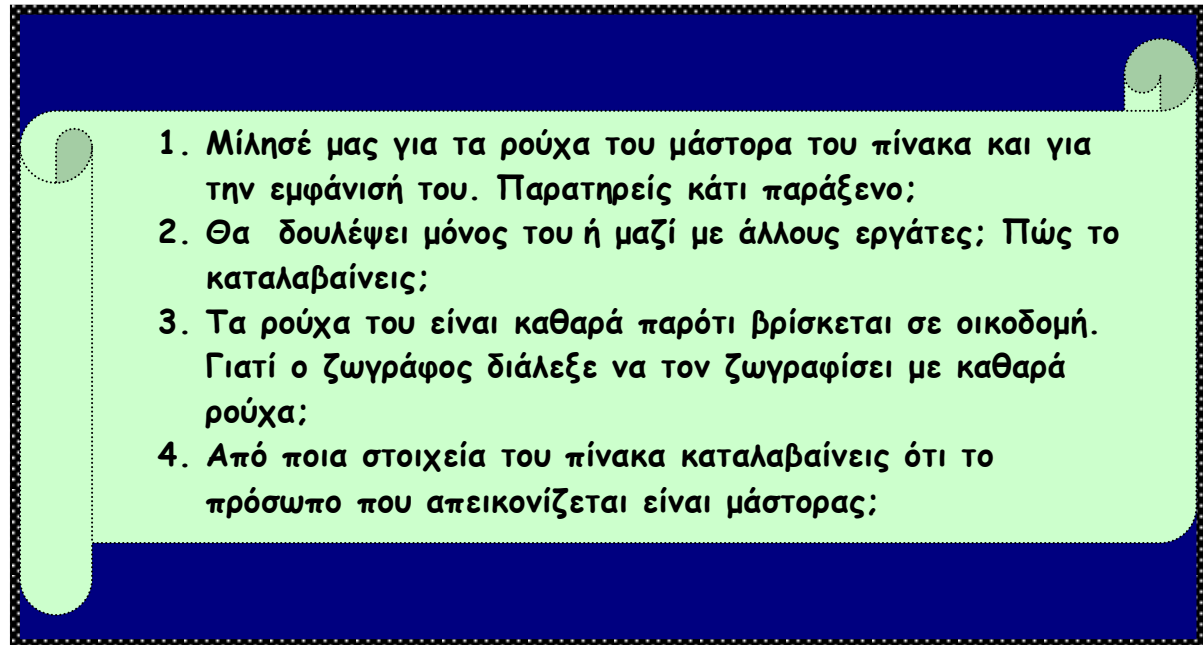
Ο ΧΤΙΣΤΗΣ

Οι χτίστες, οι οικοδόμοι, οι μάστορες ικανοποιούν τις ανάγκες των ανθρώπων για ένα σπίτι. Βασικά εργαλεία είναι το φτυάρι, το μυστρί (που το βλέπουμε να το κρατάει ο μάστορας στον πίνακα), το σφυρί και το νήμα στάθμης που βοηθάει να χτιστούν ίσια οι τοίχοι του σπιτιού. Στην αρχή τα υλικά ήταν απλά και τα έβρισκες στη φύση. Λάσπη, πέτρες και ξύλα. Με το πέρασμα του χρόνου οι μάστορες δούλευαν όχι μόνο στον τόπο τους αλλά και σε άλλους τόπους, όπου ταξίδευαν ομάδες - ομάδες για να χτίσουν σπίτια και να εξασφαλίσουν το μεροκάματό τους. Στη Λευκάδα και κυρίως στα χωριά της καλούσαν μάστορες από την Ήπειρο για να χτίσουν πέτρινα σπίτια και πέτρινες μάντρες, μια και οι Λευκαδίτες μάστορες δε γνώριζαν

να δουλέψουν την πέτρα. Πολλές φορές ο μάστορας και το μαστοράκι μιλούσαν μεταξύ τους «μαστορίτικα» για να μη ξεφεύγουν μυστικά του επαγγέλματος παραέξω και χάνεται η δουλειά.

Πολλές φορές στα θεμέλια του σπιτιού που έχτισαν σφάζανε έναν κόκορα για να σταθεί γερό το σπίτι.

1. Μίλησέ μας για τα ρούχα του μάστορα του πίνακα και για την εμφάνισή του. Παρατηρείς κάτι παράξενο;
2. Θα δουλέψει μόνος του ή μαζί με άλλους εργάτες; Πώς το καταλαβαίνεις;
3. Τα ρούχα του είναι καθαρά παρότι βρίσκεται σε οικοδομή. Γιατί ο ζωγράφος διάλεξε να τον ζωγραφίσει με καθαρά ρούχα;
4. Από ποια στοιχεία του πίνακα καταλαβαίνεις ότι το πρόσωπο που απεικονίζεται είναι μάστορας;

Σύνδεση με την τοπική ιστορία: Επίσκεψη στο αρχαιολογικό μουσείο
Λευκάδας

ΑΙΘΟΥΣΑ Α

Στην ενότητα «οικίες» υπάρχει πλήρης αναπαράσταση του «ανδρώνα». Παρουσιάζεται το εσωτερικό του, όπως και τα υλικά κατασκευής σπιτιών, ένα πηγάδι και το πλήρες αποχετευτικό σύστημα όπως κατασκευαζόταν κατά την αρχαία εποχή.

ΝΑΥΤΙΚΟΣ

Το ναυτικό επάγγελμα ήταν και είναι ένα από τα πιο συνηθισμένα επαγγέλματα στην Ελλάδα, εξαιτίας των νησιών της και των παραθαλάσσιων περιοχών από όπου οι άνθρωποι το επέλεξαν για να εξοικονομήσουν εισόδημα.

Ακούμε το θαλασσινό τριφύλλι μελοποιημένο και ζωγραφίζουν ελεύθερα.

1. Παρατήρησε τον πίνακα του Θεόφιλου και γράψε ένα μικρό ποίημα για ότι βλέπεις και καταλαβαίνεις. Προσπάθησε το ποίημά σου να έχει ομοιοκαταληξία.
2. «Δεν θέλω να ξανακούσω ότι θα φύγεις». Η πρόταση αυτή είναι η καρδιά της ιστορίας που θα αφηγηθείς. Τι συμβαίνει άραγε ανάμεσα σε αυτό το ζευγάρι και γιατί;

